

B ö l ü m

24

Aşılar

Soner Sertan KARA¹

Genel bilgiler

Aşılama, insanlık tarihinin en önemli buluşlarından biridir. İnsan sağlığını korumada, bulaşıcı hastalıkları önlemede en etkin, en güvenli ve en az maliyetli bir uygulamadır. Her çocuk etkin ve güvenilir aşıları olma hakkına sahiptir. Ülkemizde de tüm sağlıklı çocuklar için uygulanan, yıllar içinde kapsamı giderek genişletilen bir ulusal bağışıklama çizelgesi temelinde aşılama ücretsiz olarak yapılmaktadır.

Aşılanmanın nihai hedefi enfeksiyon bulaşının kontrolü, hastalığın eliminasyonu ve ideal olarak enfeksiyon ve hastalığa neden olan patojenin eradikasyonudur. Anlık/acil amaç ise, pandemilerde olduğu gibi, hastalığın gruplar ve toplumlar içinde önlenmesidir. Bu amaçların gerçekleştirilebilmesi için, hekimlerin aşılamayı önemsemesi ve bebek, çocuk, ergen ve erişkin aşılanmasının zamanında yapılmasını öncelikli iş olarak gerçekleştirmesi gerekir. Aşılamada aşı tedarikçisi, hekim ve hasta/hasta yakını motivasyonu yüksek olduğunda geçmişte sağlanmış olan pek çok başarılı örnek vardır. Çiçek hastalığı 1977 yılında global olarak eradike edilmiştir. Poliomiyelit de ‘Poliomiyelitin Eradikasyonu Programı’ sayesinde, Türkiye’nin de içinde yer aldığı Avrupa Bölgesi’nde 2002’de eradike edilip, Dünya Sağlık Örgütü tarafından “Poliodan Arındırılmış Bölge” sertifikasıyla belgelendirilmiştir. Bu başarılar, iyi tasarlanmış bağışıklama programları ve kampanyaları, bu sayede sağlanabilen yüksek kapsama oranları, yoğun sürveyans ve etkin halk sağlığı kontrol önlemleri sayesinde sağlana-

¹ Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD, Çocuk Enfeksiyon BD, e-posta: drsoner@yahoo.com

başından itibaren ülkemizde uygulanmakta olan Sinovac/Coronavac ve ülkemizde üretilip kullanıma sunulan Turkovac aşıları onaylı inaktive aşılar-
dır.

Aşılamayla herhangi bir enfeksiyon hastalığının gelişmeden önlenmesi yoluyla yıllardır pek çok hayat kurtarılabilmiş ve morbiditelerin önüne geçilebilmiştir. Her biri oldukça etkin olan aşıların canlı, inaktive ve mRNA olmak üzere üç farklı tipi mevcuttur. Bazı aşılar yapıldıktan sonra ömür boyu koruyuculuk sağlarken, bazılarında sadece ağır hastalık bulguları/sonuçlarına karşı koruma sağlanır. Bazı aşılar sadece tek doz uygulanırken, bazılarında korumanın devam ettirilmesi için periyodik aralıklarla tekrarlanması gerekir.

KAYNAKLAR

1. Roush SW, Murphy TV; Vaccine-Preventable Disease Table Working Group. Historical comparisons of morbidity and mortality for vaccine-preventable diseases in the United States. JAMA. 2007;298(18):2155-63.
2. Centers for Disease Control and Prevention. Understanding mRNA COVID-19 Vaccines. (2021) (01.09.2021 tarihinde <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-n-cov/vaccines/different-vaccines/mrna.html>. adresinden ulaşılmıştır.)
3. Epidemiology and Prevention of Vaccine-Preventable Diseases. (2021) (01.09.2021 tarihinde <https://www.cdc.gov/vaccines/pubs/pinkbook/chapters.html>. adresinden ulaşılmıştır.)
4. Strikas RA, Mawle AC, Pickering LK, et al. (2018) Active Immunization. In: Long SS, Prober CG, Fischer M (Eds). *Principles and practice of Pediatric Infectious diseases*. (5th ed., pp. 43-71) Elsevier, Pennsylvania.
5. American Academy of Pediatrics. (2021) Active and Passive Immunization. In: *Red Book: 2021 Report of the Committee on Infectious Diseases*, (32nd Edition, pp. 1-105.)
6. T.C. Sağlık Bakanlığı COVID-19 Aşısı Bilgilendirme Platformu. (2021) (01.09.2021 tarihinde <https://covid19asi.saglik.gov.tr/TR-77708/covid-19-asisi-cesitleri.html>. adresinden ulaşılmıştır.)